

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI

KÉPES HETILAD

Előfizetési árak:

1 évre	66 L.
6 hónapra	35 L.
3 hónapra	18 L.
1 szám ára	1.50 L.

Felelős szerkesztő:

DR. NALÁCZY ISTVÁN.

Főszerkesztő:

GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenik minden szombaton

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

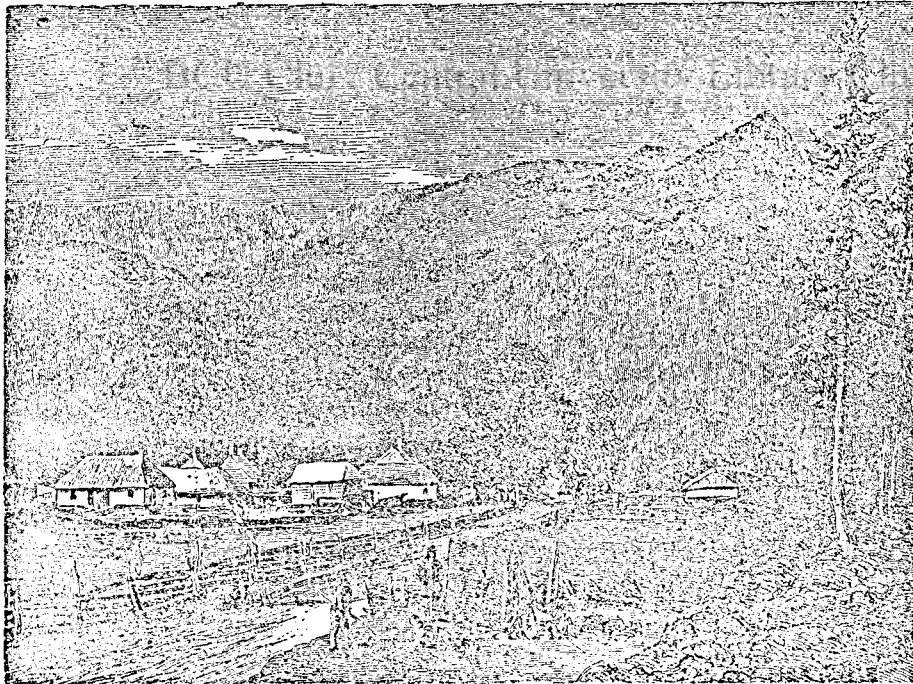
Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.

Képek az elvesztett paradicsomból.

Hol vannak a „visszakebelezett csiki havasok”.

Régen történt, a XVII. században... Erdély felegy-
szorgató székelysége a Rákóczi szabadságharc küz-

A havasok sok huza-vonát láttak még addig, amíg
1869-ben végleg visszakerültek a csiki székelyek ma-

Visszatekintés a régi tölgyesi határvámtól a csiki magánjavakra. Tölgyes 1689-ben,
mikor még csak kis telep volt. Azóta a magánjavak bérletén hatalmas községgé
nőtte ki magát.

gántulajdoni bir-
tokába, olyan ki-
kötéssel, hogy
ebből a felosz-
tatlanul kezelt
birtokból a csiki
székelyek fiait ta-
niítsák tudomány-
ra, mesterségre.

Ezek a „vissza-
kebelezett hava-
sok” a Keleti
Kárpátokban van-
nak, azon a hosz-
szan elnyúló te-
rületen, amelyik
a Kis Beszterce
folyótól egészen
a Tölgyesi szo-
rosig és még
messzibb, Gy-
mesbükkig hu-
zódik, mindenütt
erdőborította, ma-
gas hegyek kö-
zött. Festői szép

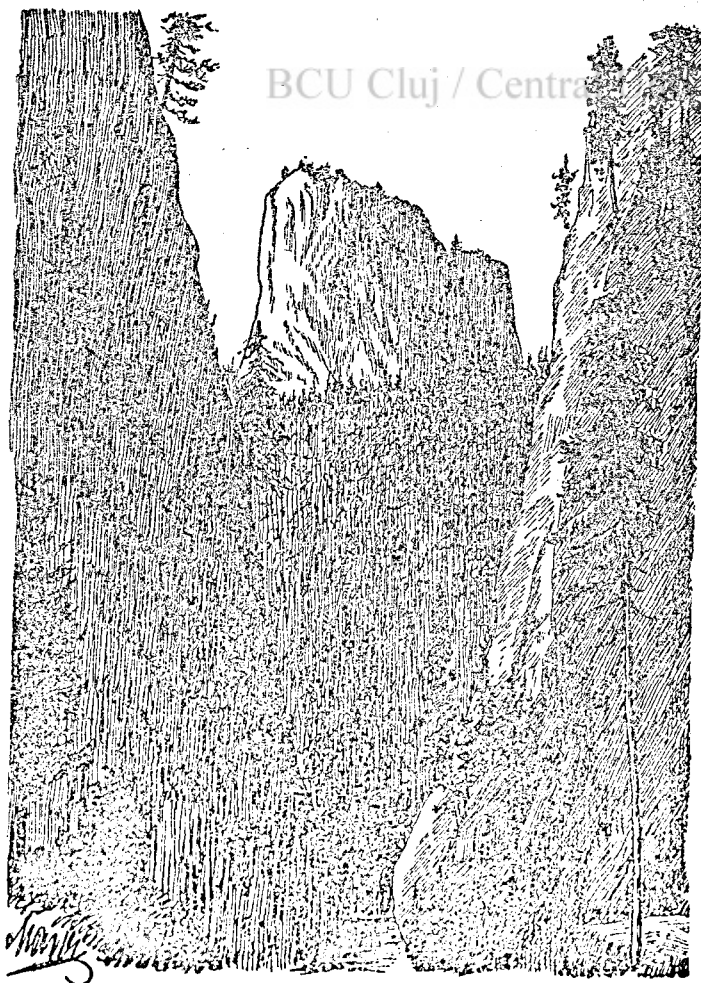
gának.
Nagysokára si-
munka csak meg-
számlálta a török
számmal, hogy jogtalanul akasztotta ekéjét a magyar
székelre, végre 1769-ben Erdély elidegenített havas-
ságot a török visszaadta s ezt a havasrészt azóta revindi-
kálták. Így a „visszakebelezett havasok”-nak nevezik.

vidék ez, de komor, nehezen hozzáférhető. Apró
patakok mentén vezet az út mind fennebb és fennebb
s mentül messzibb távozunk a Gyergyói medence
fehéren csillogó falucskáitól, annál fenségesebb lesz a

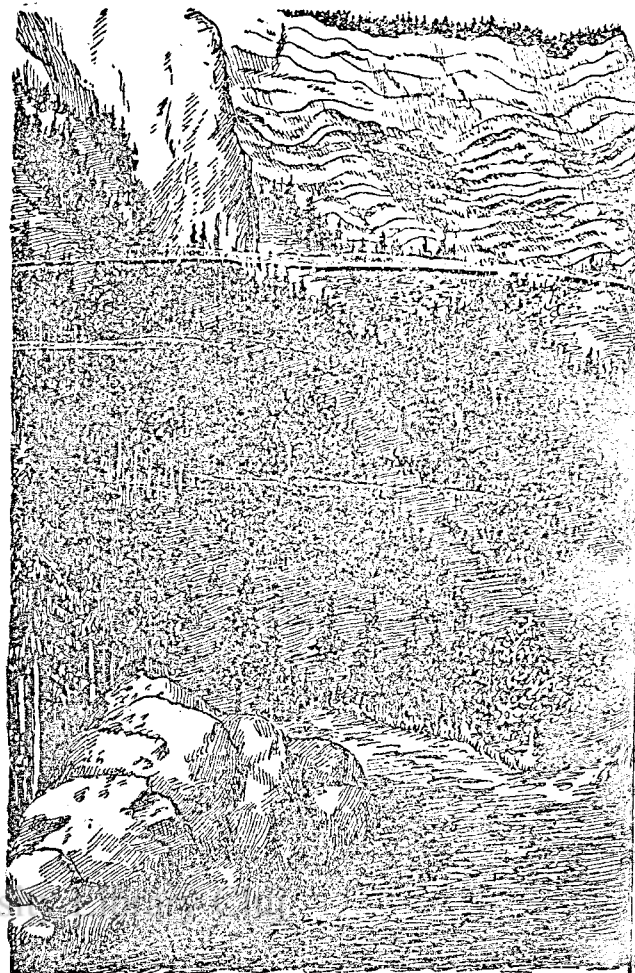

Messze, messze, a gyergyói hegyek ormán.

kép. A sziklafalak hirtelenül szökkennek a magasba és haragoszöld bükkös és fenyves erdőkkel takaróznak a hűvös, hegyi levegőben. Majd mind sűrűbben tarkázzák kopár sziklatölgök az erdőt, aztán a zugó szél-

A Kisbékás szorosa.

A Békás gyűrött sziklaoldala.

vihar elől a földre lapul a törpefenyő és főlebb borsos fűvű havasi legelők csöndjében legelész juhnyáj.

Ahol kopáran csillog elő az erdők sűrűjéből szikla, ott a fekete palák, hófehér mészkövek és sötét homokkövek elbeszélnek nekünk a hegyek keletkezésének történetét.

A Kárpátok óriási hegylánca akkor született, amikor az ember még nem élt a földön. A kihűlő föld kétféle hullámokat vetett, ezek kiemelkedtek a környezetből, mind magasabbra s a valaha vízszintesen fekvő rétegeket ez a szörnyű erő apró ráncokba szedte, lassanként éjig gyurta föl. A csupasz sziklákon ma is gyakran látni ilyen ráncokat. — Ezen a gyűrődésenként a sötétben csillogó átkristályosodott palák mentek fel.

A kristályos palák közül messziről kiragyog a márványkőhegyek vonulata. Itt még sokkal vadabb, nehezebben járható a hegység, magánosan álló sziklakupok emelkednek a palák fölé, mint az Egyeszkő, Tolvajos, Tolvajos havas s a gyönyörű Nagy Hagymás, másutt meg a patakok fűrészelték belé járhatóan utakat, ilyen a Békási szoros, előtte a világszép Gyilkostóval s a Gyéssyi és Oyimesi szoros.

Délfelé, Csikban, szelidebb a tájkép, gömbölyded kőkőhegyek sorakoznak végelethatalan sorban egymáshoz. — Amikor ezek a hegyek felgyűrődtek, a Föld nem bírta elviselni a roppant erőt; a láncokkal egymáson meghasadt s a hosszú seb mentén meggyant forró vére, a láva. Ez a lávi építette meg a gerincét, s zárta el a Mezőségtől a Gyergyói, Csiki és Alcsiki medencéket.

Ezekben a magasán fekvő, kavicsos, hűvös éghajlatú medencékben, ahol csak augusztusban érik meg a szőlő, küszködik és küszködött az élettel a csiki magyar nép. Az égig fölgyűrődött hegyláncokat ország-úttal adta akkoriban a hazának a természet s a vilézési feladatot határvédőül istene a nemzetnek. A székelysors volt a vilézés és vitézsége fejében nemcsak a hegy, hanem a vilézés is a hegy, a hegy természet, az erdő, a fa és a legelőn a fű. S nem volt rossz a hegy, mert aki ért a hegy kihasználásához, annak a hegy paradicsom ez a tájék. A síkság nem tud a hegy elé guborékat teremni, felmennek tehát az erdőbe, s nehéz munkával vágják a fát s usztatják a fákat darabokban a tutajt, árbócfát, rönköket. Amikor a Kis Beszterceig értek, a tutajfákat összeácsolták a hegyeken uszott a drága rakomány a Dunára, onnan a hegy egészen Konstantinápolyig is. A tutajkereskedés a hegy vállalkozók kezében van, akik jó előre és jó időre font, a havasokon vásárolják meg a néptől a fát. S ezt a vérrel szerzett paradicsomot, megélhetését a hegy uszólván ezt az egyetlen forrását csavarta ki a hegy székely kezéből egy tollvonással a földreform. Székelysors volt a hegy, de ma már csak arra a hegy van még honnan levágja a koldusbotját.

Xántusné Paull Aranka.

Égként szolgálhatjuk a nemzetközi békét?

— Tömörüljünk szövetkezetekbe! —

I.

A világháborút befejező békeegyezmények a nemzetközi jogot, sem jobbat az eddigi nemzetközi jogegyezményeknél nem teremtettek. Mivel, égként a világháború előtt a békét a nemzetek közötti egyensúly fentartása biztosította, most a nemzetek helyébe a győztes államok csoportosulása lépett, amely azonban a békét csak addig biztosítja, míg a hatalmak egymás között az egyensúlyt fenn tudják tartani.

Megindult azonban más irányban a mozgás és szervezkedés és pedig az államférfiak, a katonák és diplomaták, általában államképzésük mindegyre összejövő tanácskozásai mellett az ifjuság nevelésében, a nők szervezetei és utoljára a világ szövetkezeteinek csatlakozásában.

Az ifjuság tanításában és nevelésében ki akarják küszöbölni a történelem és irodalom olyan irányu tanítását, mely a harcok és háborúk részletes ismertetése alapján az emberiség történetét, mint kizárólag egymás leigázására és meghódítására irányuló küzdelmek végnélküli sorozatát tünteti fel, nagyon kevés időt szentelve e mellett a természet erőinek meghódításában a tudományok, a földmívelés, ipar- és kereskedelem fejlődésében azoknak a fokozatos előrelépéseknek, melyek az ember boldogulásában mind egy-egy állomást jelentenek.

A nők nemzetenként békeegyesületet alkotnak, melyek egymással társulva, nemzetközi szervezetet nyertek, melynek egyöntetű irányításával minden ország asszonyai és anyái akarják befolyásukat érvényesíteni.

A legújabb előrelépés a szövetkezetek csatlakozása a nemzetközi béke tudatos munkásaihoz, minek külső jele a nemzetközi szövetkezeti ünnepnap. Ez utóbbi hozzájárulást nem lehet lekicsinyelni.

A világ minden részében vannak szövetkezetek, tömörítve magukban legtöbbször a kis tőkés földműveseket, iparosokat, munkásokat.

A szövetkezetek országoként, vagy nagyobb vidékenként szövetkezeti központokban vannak egyesülve és nagy áruháztárakat és bankokat tartanak fenn, melyek a kötelekükbe tartozó szövetkezeteket árukkal és pénzzel látják el.

Ezek a szövetkezeti központok és áruháztárak, meg bankok egy nemzetközi szövetkezeti szövetségben vannak egyesülve, melynek székhelye Londonban van. Az angolok alapították ezelőtt 30 évvel és 30 millió szövetkezeti tagot egyesítettek. Hogy milyen szövetkezeti központok egyesültek e szövetségben, annak megismertetésére felemlíték néhányat:

Az Angol Szövetkezeti Központ Manchesterben, 1334 szövetkezettel, 4,492.045 taggal, a Német Fogyasztási Szövetkezetek Központi Szövetsége, Hamburg székhellyel, 1376 szövetkezettel, 3,170.617 taggal,

a Svájci Fogyasztási Szövetkezetek Szövetsége, Bazel székhellyel, 500 szövetkezettel, 360.000 taggal,

a Francia Fogyasztási Szövetkezetek Párisi Szövetsége 2200 szövetkezettel és a többi, köztük oroszok, bolgárok,

a Romániai Szövetkezeti központ és a Hangya Szövetkezetek aiudi-enyedi központja.

Ez a nemzetközi hálózat kétféleképpen akarja szolgálatait megtenni és pedig olyként, hogy

gondoskodik a szövetségi tagok felvilágosításáról, meggyőzéséről abban az irányban, hogy gondolkodásukban, elhatározásukban hivei legyenek a nemzetek közötti békének és követői minden olyan törekvésnek, mely a nemzetek közötti viszályokat és érdekösszeütközéseket erőszak nélkül, békés uton akarja megoldani. Nem lehetlenségről és nem ábrándokról van itt szó, mivel a mindig létező viszályok és igazságtalanságok, képtelen helyzetek békés uton való kiegyenlítéséről, nem pedig az érdekellentétek megszűnéséről gondolkozunk.

A másik irányu tevékenység óriás kilátásokkal biztat.

A nemzetek közötti viszályoknak ma gazdasági érdekösszeütközések a fő forrásai. A világháborúnak is ez volt végső oka. A gazdasági érdekellentétek pedig a javak termelése és elosztásában megnyilvánuló különbözőségekből, bőség és hiányból állván elő, a szövetségek képeseknek és alkalmasoknak érzik magukat enyhíteni azokon a bajokon, melyeket a kereskedelem u. n. kapitalistikus jelenlegi iránya magával hoz. A nagy szövetségi központok és árubeszerző raktárak egyesülnek és szervezetet teremtenek abból a célból, hogy nyilvántartsák a világtermelés eredményeit az elsősorú élet-szükségletekben, mint buza, rozs, árpa, tengeri, cukor, kávé, tea, gyapju, gyapot. Ez a nemzetközi szervezet gondoskodni akar a felesleg oda-juttatásáról, ahol hiány van, anélkül, hogy a közvetítés tőke teremtésével és tőkék felhalmozásával járna, mi szövetségi rendszer- és szellemben megoldható feladat, olyan eredménnyel, mely a háborus összetűzések eshetőségeit megint jelentékenyen csökkenti.

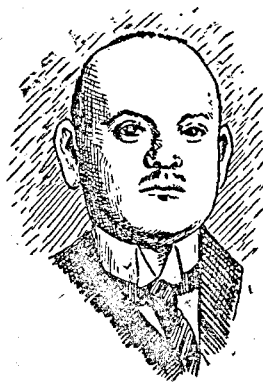
A magyar ember, különösen a magyar falusi földműves nem volt barátja a nemzetközi törekvéseknek, különösen azon nemzetközi kísérletek szerencsétlen eredményeinek láttára, melyeket a szocializmus és főként a kommunizmus tényleg a legujabb időben okozott —, de barátja lehet minden olyan mozgalomnak és iránynak, mely a nemzetek közötti békét erőszak kizárásával akarja biztosítani és meggyőződéssel csatlakozhatik ebben a törekvésben meglévő szövetségeihez.

Dr. Garda Kálmán.

(Folytatjuk.)

KÜLFÖLD

Stresemann. A német birodalom új kancellárja Cuno után Stresemann lett. A németiség sokat értettől az egyszerű sorból magát ily magas polcra küzdött és még aránylag fiatal férfitől. Stresemann

német politikai pártok közül a néppártba tartozik így Cunoval szemben az a nagy előnye van, hogy már politikai hovatartozás alapján is egy nagy párt áll a háta mögött. Politikai állásfoglalásával a németiség már kancellársága előtt tában volt, midőn egy nappal az előtt a birodalmi gyűlésen azt a kijelentéstette, hogy Németország a Ruhr csatát nem adhatja

fő, mert a feladás egyet jelentene az ország teljes bomlásával. Bemutatkozása alkalmával a kommunisták vételével az összes pártok bizalmukat fejezték ki iránta. Ugy a világ, mint a németiség rendkívül nagy várázással nézi a Stresemann szerepét. Mert a terhek rendkívüliek, amelyek vállára nehezdednek. Nagy belső és külső ellenségekkel kell megküzdenie. Az ország szélsőséges eleme, a kommunisták és a nacionalisták a birodalmat állandó föl borítással veszélyeztetik, az előbbieket nyíltan és nagyobb erővel s több bátorsággal, az utóbbiak pedig alattomban. A kommunisták szemben ügyesen és erős kézzel kell vezetnie a birodalmat. Az ügyesség abban rejlik, hogy miképpen meg minisztereivel a birodalom élmezőnyét, az ország pedig abban az éberségben nyilvánul, mely a zavargásokat katonai és rendőri készenlétekkel elnyomhatja. E tekintetben már is följegyezni való vannak, mert az élelmiszer-vonatok rendszerben járnak, a zavargások megszűnőben vannak s így a termelési munka megkezdődött. Stresemann sorsa főként azban attól függ, hogy a márka értékét miképpen megjavítani belső és külső erők hatása alatt. A belső megerősítésére az a gondolata, hogy a vállalkozóknak és kereskedelemnek kötelessége, hogy a márka értékének megjavítására a kezében levő idegen valutákat a kormány rendelkezésére bocsássa. A márka külső erő azonban egyáltalán a franciák kezében van. Némi jóindulatot tanúsítanak a franciák azzal az önzékenységgel, hogy a Stresemann kormányra alkalmából nyilatkozatokat tettek, mely szerint látják, hogy a Ruhr-vidéken az ellenállást megszüntetni nem lehet. Stresemannra nézve az

Olvassa a
„Magyar Nép“-et.

sokkal kedvezőbb légkört teremtett az az angol jegyzék, melyet kormányrajutása után kaptak a franciák.

Az angol-francia viszony. Anglia végre szakított habozó magatartásával és a világ nagy ámulatára elő merészkedett állani a Ruhr mozgalmat elítélő jegyzékével. A jegyzék a Ruhr kérdésben teljes egyetértéssel összeműködő francia-belga kormánynak szól. Öt hónap múlva tehát nyílt jegyzékben mondja meg Anglia azt, amit különben parlamenti beszédekben azóta unos untalan hangoztattak, hogy összes jogászainak egyhangú véleménye szerint a Ruhr megszállás ellenkezik a békeszerződéssel és így Anglia a megszállást nem helyesli. Épen ezért nem kérheti Németországot se arra, hogy a Ruhr-vidéken az ellentállást beszüntesse, legfőljebb csak ajánlhatja, de azt se úgy, hogy Németország minden feltétel nélkül engedjen. Kiemeli a jegyzék azt is, hogy a franciák és belgák követeléseit túlzottak a németekkel szemben és épen ezért követeli, hogy Németország fizető képességét egy olyan szakértő bizottság állapítsa meg, mely a semleges államok és Amerika bevonásával egy teljesen tárgyilagos döntést hoz. Ennek a bizottságnak a jóvátételi bizottságot alá kell rendelni. Ajánlja a jegyzék, hogy minden olyan nézeteltérés, mely a szövetségesek és Németország, vagy csak a szövetségesek között a békeszerződés pontjainak magyarázatát illetőleg megnyilvánul, elintézés végett a hágai békebíróóság elé utaltassék. Figyelmezteti végül a jegyzék mindkét államot, hogy a Ruhr megszállás által előidézett gazdasági helyzet nemcsak Németországra, hanem az egész Európára káros és *nagyon alkalmas arra, hogy a békét és a népek egymásközötti egyetértést megzavarja.* A franciák önféjű eljárására ezzel Anglia a második ökölcspást méri. Az első még Loyd George idejéből származik, mikor a német szén kihasználására a francia kizárólagosságot megszüntették, most pedig ezzel a jogi fölfogás francia kizárólagossága bukott meg.

Amerika része az európai kérdésekben.

Tudvalevő dolog, hogy az Egyesült-Államok teljesen visszavonultak Európa háboru utáni ügyeinek rendezésétől. Ennek oka a franciáknak az a kiméltelen magatartása volt, mellyel az amerikaiak terveit, kívánóságait kisémmizte. És jóllehet visszavonult Amerika, mégis rendkívül nagy szerepe van még mindig a jóvátételi kérdésben. Amerika ugyanis az antant valamennyi államának háborus hitelezője. Az antantállamok persze ezt az adósságukat is Németország számlájára írták és azt a kölcsönt is a németekkel akarják fizettetni, amit a németek leverésére az Egyesültállamoktól fölvettek. Persze, mióta a németek beszüntették a fizetéseket, azóta se a franciák, sem az olaszok nem törlesztik adósságukat, csupán az angolok fizetnek urimód. Most, hogy mindenki előtt nyilvánvalóvá vált a néme-

tek fizetéseképtelensége, az antant szeme az amerikaiak felé fordul és sajtóban s parlamenti beszédekben mindinkább kezdik hangoztatni, hogy az Egyesült-Államoknak is részt kell venni a német jóvátételi adósság rendezésében olyképen, hogy részben vagy egészben engedje el a szövetségesek háborus adósságát, illetőleg a fizetésre adjon nagyobb haladékat. Érdekes ebből a szempontból az új elnököknek, illetőleg elnökhelyettesnek, Coolidge-nek nyilatkozata, mely szerint Amerika nem engedi el a francia és olasz adósságokat, hanem azok törlesztését sürgősen elvárja, Anglia meg épen teljes mértékben köteles adósságait megfizetni.

A horvát-jugoszláv viszonyban enyhülés állott be azáltal, hogy Radics a szerb katonai készülődések és kilátásba helyezett kormányintézkedések előtt Olaszországba menekült és onnan irányítja a horvát parasztpárt mozgalmat.

HÍREK

Rendeletzáró iskolabeszüntetésekéről. *Megvonták a zilahi és Wesselényi kollégiumtól és a szászvárosi Kunkollégiumtól a nyilvánossági jogot és beszüntették a kolozsvári Marianum négy tagozatát.* A kalapácsütések egyre hullanak az erdélyi magyar kultúra fejére. A mult számunkban keseregtünk el afölött, hogy a szilágyosomlyói r. kath. gymnasium megszűnt s ma már arról a még szomorubb esetről kell hirt adnunk, hogy Erdély két ősi büszkeségének, a zilahi ref. kollégiumnak és a Kun-kollégiumnak akasztanak hurkot a nyakára, mikor megvonják tőlük a nyilvánosság jogát és ezzel lehetetlenné teszik azt, hogy állam-értvényes bizonyítványt állíthassanak ki, a Marianumot pedig megtéppázzák magas hívatásában, mikor annyi gyakorlati jelentőségű tagozatát megszüntetik. — Csak a napokban dicsekedtek el a román vezetők a Népliga kiküldöttei előtt, hogy milyen jó dolga van itt a kisebbségnek, mily megértéssel bánnak velük... Ime a megértő cselekedet, ime az édesgető simogatások, mellyel a közoktatásügyi kormány az állam áldozatkész polgáraivá kívánja nevelni a magyarságot!

Az idegen nyelvű cégtáblák adója. Gyakorta halljuk és mindig keservesen vesszük, hogy saját földünkön idegenekként kezelnek. Régen az „idegenek” rendőrségen való jelenkezésével zavarták nyugalmlunkat, miglen végre rájöttek arra, hogy idegen mégis csak az lehet, aki külföldről jő ide és az is csak akkor, ha látogatóban van. Ujabbán tehát megengedik, hogy aki román állampolgár, az nem idegen. Nyelvünket azonban még mindig idegennek tartják, mert a törvény kétszeres cégtáblaadót ró ki azokra az iparosokra és kereskedőkre, akiknek cégtábláján a román mellett magyar írás is van. Meg kellett tehát értnünk azt, hogy egy értekezlet, melyen a kolozsvári Iparkamara, Ipartestület és a Kereskedők Tanácsának kiküldöttei részt, a kormánytól annak megállapítását kéri, hogy azok a nyelvek, melyeket az ország területén használnak, ne tekintessenek idegennek.

Nagyvárad a magyar ovodákért. A tanügyi kormányzat nem régen megszüntette a határszéli váro-

sokban a magyar ovodákat. Nagyvárad városi tanácsa utolsó ülésén foglalkozott ezzel a kulturális sérelemmel, mely a Várad vidéki magyarságot sújtja és a kulturális bizottság indítványára elhatározta, hogy a sérelmes intézkedés visszavonására a belügyminiszternél lépéseket tesz. Az ovodák beszüntetése ugyanis nemcsak nemzeti-ségi, hanem osztálysérelem is, mert az ovodák a nevelésen kívül azt a célt szolgálják, hogy a szegény munkás szülőknek lehetővé teszik, hogy munkájuk után lássanak, miközben gyerekek az ovodán biztos felügyelet alatt van.

A marosszentimrei templom elvétele ellen Lapunkban annak idején részletesen foglalkoztunk volt azzal, hogy Constantinescu földművelési miniszter Marosszentimrén időzve, olyasféle kijelentést tett, hogy az ottani református templomot, miután az eklézsiának kevés híve van, odaadja a gör. katolikusoknak. A gör. kat. lelkész kérte is a templom kulcsát, de a reformátusok ezt megtagadták. Most a Balázsfalván megjelenő Unirea, a gör. kat. egyház lapja a következő szerkesztői üzenettel tisztázza a helyzetet: Hogy mit fog egyházi hatóságunk a kormány által neki felajánlott szentimrei templommal csinálni, nem tudjuk. Tudjuk azonban azt s ezt megmondjuk, ahányszor csak módunk lesz rá: templomok kisajátítására nincsen törvényes alap ma Romániában. Ezért ellene is vagyunk a szentimrei törvénytelen kisajátításnak és ha tőlünk függne, abból a templomból nem lenne gör. kat. templom, legfeljebb a reformátusok illetékes egyházi hatóságának beleegyezésével. Egyébként ki biztosít minket arról, hogy holnap nem fognak ugyanilyen alapon „kisajátítani” más templomot is, éppen mitőlünk. Aztán nem szabad feledni a régi mondás mélységes értelmét: Állj rendületlenül elveid mellett, mindenek kerül orvossága!

Miért részesült négy református tanár megfedésben? A tavasszal 70 református diák négy tanár vezélése alatt hosszú fáradtságos kirándulásra indult az ó királyság nagyobb városainak és ipari, történelmi nevezetességeinek megtekintésére. Kirándulók minden bút otthon hagynak, utra csak a jó kedvet viszik. Így történt, hogy a fiúk Campinában menetelés közben, csak úgy, mint máskor és csak úgy, ahogy azt minden náció teszi és csupán azért, hogy az ut jobban foggyon, rágyújtottak egy csárdás magyar nótára. Fújták ropogósan: Zöldre van a zöldre van a rácsos kapum festve. Ilyen vig hangulatukba botlott beléjük az utcán a rendőrprefektus ur. A menetet megállította, a vezető tanárokat már ott lehordta és tüstént jelentést tett a miniszteriumnak a magyar diákok okozta „közbotrányról”. És — halld — a miniszterium nem átalította tudomásul venni ezt az igazán ártatlan esetet és nem átalította a négy vezető tanárt megfedni, hogy a diákok nationalis tüntetést rendeztek Campinában.

Tüzek. Szilágy-Ballán cséplés alkalmával a locomobilból kiröppent szikra az asztalokba rakott gabonát felgyújtotta. A szárazság következtében a tűz olyan rendkívüli gyorsasággal terjedt, hogy menteni semmit sem tudtak. Tizenégy gazdának összes termése a lángok martaléka lett. A cséplőgép is elégett. A kár majdnem egy millió. Biztosítva csak a cséplőgép volt. — **Nagyváradon** a Singer Ede-féle gépműhely teljesen elégett. A kár több kétszáz ezer leunál. — **Kolozsvárt** egy gazdálkodó telke gyuladt ki. A tüzet egy eldobott cigaretta idézte elő, mely az udvaron levő szénát meg-

gyújtotta s innen a tűz a gazdasági épületekre is áttért. A kár több mint 15.000 leu. — E hó 11-én a vasuti műhelyek borultak lángba. A tüzet csak 12-én délelőtt tudták eloltani. A kár több millió. Biztosítva semmi sem volt. A tűz oka állítólag gyújtogatás. — **Karánsebes** mellett Balta-Szeretában 25.000 vagon fa lett a tűz martaléka. A kár 60 millió. **Ujnémet és Szakácsi** [Szilágy vm.] állomások között a mozdonyból kipattant szikrától egy vagon tűzifa meggyuladt. — **Marosvásárhelyen** Hajdu József mézárós háza a vágóhid környékén hétfőn teljesen leégett. A nagy szél miatt a szomszédos laktanya istállói is tüzet fogtak. A lovakat és a laktanyát sikerült megmenteni. — **Rácz Mihály** Madarász-utcai istállójában egy bérkocsis ittas állapotban felfeküdt a szénapadlásra. Pipára gyujtva az eldobott gyufától a széna meggyuladt. A bérkocsis a szenvedett égési sebekben még azon éjjel belehalt. Az istállóban egy ló is bent égett. — **Almásnyiresen** körülbelül száz épület, rengeteg marha és ló, csaknem az egész évi termés, mezőgazdasági felszerelés és cséplőgép égett el. A kár több millióra megy. A tüzet két gondatlan béres legény okozta, akik a pelyvával telt pajtába pipáztak s pipából kipattanó szikrából a pelyva meggyuladt.

Vasuti szerencsétlenségek új özöne. A csiki körvasuton közelebből Marosvásárhelyen és Nyárádión hibás váltóállítás következtében két összeütközés történt, melynél a tönkrezuzódott mozdonyok és kocsik miatt csupán az államot érte tetemes kár, emberélet azonban nem veszett oda. Annál borzalmasabb szerencsétlenség történt Aranyosgyéres közelében egy zsufo-lásig telt vonattal. A vonat Kolozsvárról úgy indult el, hogy a harmadosztályos utasok minden kocsit zsufo-lásig megtöltöttek és nagy részük a lépcsőn csüngött és az ütközőkön állott. A nagyfoku túlterheltségnek lehet tudni azt, hogy az egyik kocsi magára kisiklott, felborult és a künn levő utasokat halálra zuzta.

Egy kirándulás tragikus vége. Csorba András csikszeredai kerek mester f. évi augusztus hó 4-én, a szeredai fürdő mögötti lövöldére rándult ki, felesége és ismerősei társaságában. Még a kora délutáni órákban befejezve a kirándulás erdei részét, hazafelé indultak, gondolva utba ejtik a szeredai fürdőt és ott megfürödnek. A fürdőre érve, rövid pihenés után, felesége figyelmeztetése dacára is, Csorba fürdéshez készülődött. A felhevült, kimelegedett embert, a vízbe belépve, agyagutaütés érte és azonnal meghalt.

Levelék címzése és a szabályszerű postacsomag. A postaigazgatóság országos rendelkezése alapján az ajánlott levelek hátlapjára mindig rá kell írni a feladó nevét és címét, ellenkező esetben a posta nem továbbítja azokat. A csomagokra vonatkozólag a következő rendelkezések vannak érvényben: a csomagba el kell helyezni egy listát, amelyen pontosan feltüntetendő a csomag tartalma, értéke és a feladó címe. A csomagokat pecséttel vagy ólomplombával kell ellátni, vagy pedig címkével kell átragasztani.

Mi okozza a sok vasuti szerencsétlenséget? Ujabbán a vasuti szerencsétlenségek száma megint megsaporodott. A Bukarestben közelebből érkezőkre összegyűlt üzletvezetőségek képviselői is foglalkoztak ezzel a kérdéssel és ott is megállapították azt, amit mindnyájan tudunk, hogy a szerencsétlenségek amiatt következnek be, mert rossz a pálya és idegsek

hivatalnokok. A pálya javítására a mérnökök terveket dolgoznak ki, de a hivatalnokok idegeinek megjavításával ki se törődik. E részben csak annyi történt, hogy ezután forgalmi szolgálatra csak három éves gyakorlatú bírót tisztviselőt alkalmaznak. Ebből azonban mégis csak az tűnik ki, hogy az alkalmazottak gyakorlatlanságában van a hiba. Mert a három éves tisztviselő gyakorlat gyenge fizetés mellett épen elég arra, hogy az idegek tönkre menjenek. Az idegeket a mérnökök munkája és a gondatlan élet erősíti. Ezt a két pedig csak úgy lehet elérni, ha több hivatalnokot alkalmazunk és azokat jobban fizetjük.

Tilos a lépcsőkön utazni. A vasutigazgatóság jogu rendelettel eltiltja és nehéz büntetéssel sújtja a vonat lépcsőin és a kocsik tetején való utazást. Erre az eltiltásra az bírta rá az igazgatóságot, hogy vasuti szerencsétlenségek alkalmával az ilyen utasok vannak a legnagyobb veszedelemnek kitéve. Az újabb rendelkezés — szintén hasonló okokból — tiltja azt is hogy az utasok uti podgyász örvé alatti nehezebb tárgyakat magyigyenek a kocsikba.

Adományok templomjavításra. A marosnémeti templom befedési költségeire újabb adakoztak: Marosludasról. Nagy Sándor telepi tanító, Pálffy István gyógyszerész, Budai János és Budai Lőrinc 20—20, Csigmond Pál tanító 10 és Dániel Gusztáv ny. postamester Gyulafehérvárról Puskás János első erd. bizt. tisztviselő szintén 20 leut. Összesen 115 leu gyűlt be. Megköszönések, adományok a marosnémeti evang. lelk. hivatal címére Minitia Marosnémeti posta Brassó intézendők.

GAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI TUDOMÁNYOK ÉS MUNKAVÉDELMEK

Hogyan biztosítsunk?

Ezer féle veszély, remény és aggodalom után egyre az aratás végéhez érünk. A termés sok helyen már ki is van csépelve, a legtöbb helyen azonban még csak a szalma alatt folyik ez a munka.

Ez a pillanat az, amikor a gazdát a legnagyobb aggodalmak szorongatják. Immár előtte fekszik egész szorgalmának gyümölcse, még csak egy pár nap hátra és az elcsépelte gabona biztos fedél alá kerül, addig nincs egy nyugodt pillanata, mert a nagy gabonaszágban egy gondatlanul eldobott gyufa, egy égő szalma vég, a cséplőből kiröppent szikra, gyermekeskedés, irigy emberek rosszakarata, egy lecsapó villám száz meg száz hasonló nem is gondolt, csekélység-érzés eset egy pillanat alatt tönkre teheti az egész családot és kiveheti a család szájából a kenyeret.

Egy módja azonban mégis van, nem a veszély elkerülésének, hanem az ezzel járó kár enyhítésének — biztosítás.

A társulás, a közös veszély leküzdésére. Mindenki

ki van téve a veszélynek, biztos, hogy sokan le is égnek, csak azt nem lehet előre megmondani, hogy kinél fog a veszély fellépni.

A jövedelem egy csekély részét mindenkinek, aki csak ennek a veszélynek ki van téve, kell áldoznia, hogy ezekből az apró összegekből azután azokat, akiket tényleg sújt a vész, fel lehessen segíteni.

Ennek a társulásnak ma már meg van a kellő, jól kiforrt és jól bevált formája a biztosításban.

Ne hunyjuk be szemünket a veszély előtt azt remélve, hogy ha mi nem látjuk a veszélyt az sem fog minket megtalálni, hanem védekezzünk ellene. A szűkkeblű fukarság csak maga-magát bünteli meg. Aki sajnálja a mástól a kicsinyt, az elveszítheti egészen a magáét.

Mivel olvasóink között mindenesetre vannak olyanok, akik terményeiknek biztosításával komolyan foglalkoznak, talán nem lesz felesleges, ha ez alkalommal azt mondom el, amit a *szalmás mezei termény, szalma-, takarmány-, dohány-, kikészítetlen kender- és len-, valamint nádkészletek biztosításáról* tudni szükséges.

Mindenki előtt meg kell jegyezni, hogy ezek a készletek biztosítás szempontjából nehéz kockázatokat képeznek s azért a biztosító ezeket csak azon felektől fogadja el, akik egyéb jobb (épület, ingó, átalány stb.) kockázataikat is nála helyezik el.

Mint minden ingóság biztosításánál, úgy itt is pontosan megjelölendő, hogy *mit* és *hol* akarunk biztosítani. A biztosítás csakis a bevallott helyen érvényes. Minden változás késedelem nélkül jelentendő, mert addig, míg ezt a biztosító írásban tudomásul nem vette a változás következtében a biztosítás szünetel.

Gabonakészletek biztosításánál a szem értéke a szalmáétól elkülönítve vallandó fel. A szemet ugyanis teljes, míg a szalmát csak $\frac{3}{4}$ értékben fogadják el biztosításra. Ha pedig a kettőt együtt adják fel, az egész meg háromnegyedelik. Az ár és az öntés meghatározandó. Asztagok, kazlak hosszúsága, szélessége és magassága, boglyáknak kerülete és magassága, valamint az ezekben levő keresztiek, csomók, illetőleg kékék száma pontosan megjelölendő. Pl. 4 m. h., 6 m. sz., 5 m. m. buza asztag 50 á 40 kg. = 20 mm. buza á 450 — L. 9000 — ennek szalmája 1125 — L.

E célra minden biztosítónak külön nyomtatvány űrlapja van, amelyek mind azt tartalmazzák, amit csak az ilyen készletek biztosítása alkalmával közölni kell. Célszerű a biztosítás feladását csak ilyen bevallás űrlapon eszközölni.

Nem biztosíthatók az olyan készletek, amelyeket már valamilyen elemi csapás ért. Jég által vert gabonát csak akkor fogadnak el tűzkár ellen biztosításra, ha jégverés ellen is volt biztosítva. A bevallás alkalmával hivatkozni kell a jég biztosítási kötvény számára. Nem biztosíthatók továbbá a per, bírói zárlat, végrehajtás

alatt álló, a biztosításból kizárt épületekben, vagy azok szomszédságában levő, nehezen megközelíthető helyen, vasutak közvetlen szomszédságában levő készülékek. Utóbbiakat, ha a vágánytól legalább száz méternyire vannak s a készülékek előtt a talaj két méter szélességben fej van szántva, el szokták fogadni.

Nagy károk megakadályozása céljából az egyes kazlakat legalább 15 méternyire kell egymástól rakni s a közbeeső területnek berakatlannak és mindentől szabadnak kell lennie. Egy kazalba 2000 keresztnél több nem rakható. Az egy kazalba rakott készlet értéke a 10.000 leut meg nem haladhatja.

Ha a készülékeket gözcséplővel csépelik ki, akkor a mozgony a készülékektől megfelelő távolságra és akképen állítandó fel, hogy a tüzelés a készülékekkel ellenkező oldalon történjék. Erős szélben csépelni nem szabad. A mozgonyt csak szakképzett gépész kezelheti a kettős szikrafogóval, valamint vízzel telt hamuverderrel kell ellátni. Azonkívül állandóan nagy vízzel telt víztartányok és megfelelő számú vízesveder álljon mellette. Az üzem megszüntetésével a tűz is azonnal kioltandó. A tüzelés után visszamaradt salak a vízzel telt tartányba dobandó. Cséplés után a cséplőt szalmával betakarni, avagy kazalba helyezni illos.

A díj 100 leu biztosított összeg után bánokban van megállapítva s változik azon hely minemisége szerint, ahol a készülékek el vannak helyezve:

Hány hónapra?	Alépitmény						Szabadban
	szilárd			fa, vagy vegyes			
	Tetőzet						
	cserép	zsindeley	nád v. szalma	cserép	zsindeley	nád v. szalma	
1	20	30	50	20	40	60	70
3	40	50	100	50	80	120	130
6	70	80	160	80	140	200	220
9	100	120	220	120	170	260	310
12	125	150	250	150	200	300	400

Amely díjakhoz még a szokásos kezelési költség, illeték, véd tábladíj és bélyeg járul.

Szabad ég alatt, nád és szalma tetőzetű, vagy vegyes és faalépitményű épületekben elhelyezett készülékek tényleges értéküknek $\frac{3}{4}$ részében biztosíthatók csak.

Közös rakodóhelyen levő készülékeknél a fenti díjakhoz $33\frac{1}{3}\%$ pótdíjat számítanak.

Oldalfalak nélküli színekben elhelyezett készülékek a szabadban levő készülékek díjazása alá esnek, de cseréptetőnél 20% , zsindeleytetőnél 10% engedményt adnak a díjból.

A felemlített összes készülékek biztosítására nézve a most mondottak irányadók, a *dohány* biztosításokat illetőleg csak annyit kell még megjegyeznünk, hogy ezeknek feladása az e célra készült külön úrlapon történik. A bevállás alkalmával a biztosítandó zsinorok száma, hossza és súlya az egységárral együtt közlendő. Dohány biztosításokat csak $\frac{3}{4}$ értékben és a közlő díjaknak 50% al való emelése mellett fogadnak el. A biztosítás a behordás után kezdődik.

Nádat $\frac{3}{4}$ értékben biztosítanak. A biztosítás a gulákba való rakás után kezdődik.

A termelési jutalmak, prémiumok kifizetése. A Hivatalos Lap 1922 július 8. száma közölte azt a rendeletet, melynek II. fejezet 3. szakasza szerint az őszi vetések előmozdítására 1922 őszén minden bevetett hektár után 200 leu prémium adatik [1 hektár 1:7376 hold; 1 hold 0:5746 hektár]. Azok számára, akik a bevetett területet idejében bejelentették, a kifizetések már megkezdtek. Akik még nem jelenthettek, de a múlt évi vetésük alapján a prémiumra igényt tartanak azok a bevetett terület igazolt feltüntetésével megjelentkezhetnek a kolozsvári földmívelésügyi vezérigazgatóságnál.

Magyarországnak kiváló buza és burgonya termése van. A földmívelésügyi miniszterium számításai szerint 63 ezer vaggonra rug a pityókatermés, melyből 48 ezer vaggon kivitelre van szánva. Buza 17 millió mázsa, rozs $7\frac{1}{2}$, árpa $5\frac{1}{4}$ és zab 3 és fél millió mázsa. A termés így vetekszik az 1916-iki eredménnyel.

A cukorforgalmat szabadabbá teszik. A kereskedelmi miniszterium jelentése szerint a cukoripari termelés oly kiváló eredményre vezetett, hogy az ország cukorszükséglete fedezve van. Ezért eltillják a külföldi cukor behozatalát és amennyiben a gyári angró ár nem fogja a kilónkénti 25 leut meghaladni, a cukrot teljes egészében a szabadkereskedelem tárgyává teszik.

HETI PIAC.

(Tájékoztató árak a „Magyar Nép” külön tudósítottól.)

(Kolozsvár.)

Gabona. Buza 510—520, rozs 480, zab 510, árpa 460. tengeri 480 leu métermázsánként. Liszt árak: Fehér 0-ás kgr. 9:50—10 leu. Kenyérliszt I. o. 8:50—9:50, II. o. 6:50—6:75 leu kgr-ként. Kenyér árak 50 banon alacsonyabbak.

(Fogaras.)

Tejnemű. Tehéntej literenként 4, bivalytej 5 leu. Juhsajt kgr-ként 33—34, juhturó 38—40, vaj 38—40 leu, tojás drb-ként 1:60—1:80 leu. **Gabona.** (hektár) Buza 450—500, árpa 360—380, zab 275—300, kukorica 360—400 leu. — **Sertés.** Hizott élő súlyban kgr-ként 30—32 leu. — **Nyersbőr.** Szarvasmarha kilogramm

40—46, borju 50 leu. — Husnemű. Borju kgr-ként 18, marha 18, serlés 28, birka 14, füstölt szalonna 50 leu.

(Marosvásárhely)

Buza nagyvékánként 82—85, tengeri 68—75, árpa 60—65, zab 45—50, új burgonya 15—20 leu. Tehéntej 3—4 leu literenként. Tea vaj 70—72, juhsajt 25—28, orda 24—26 leu kgr-ként. Választott malac 400—500 leu darabonként. Hizott serlés élősúlyban 28—34 leu kgr-ként. Szekér széna 350—400 leu. Gyapju kilója minőség szerint 50—80 leu.

Amit mindenkinek tudni kell!

Életmentés vízbefulásnál.

A vízbeesett, vagy uszás közben kimerült, illetve a vízben fuldokló megmentésének legsikeresebb, legeredményesebb módja az, ha *erős, egészséges és uszni jól tudó* egyén veti magát ulána és vonszolja partra. A mentő, mielőtt a vízbe ugrik, hirtelen dobja le magáról kabátját és vesse le lábbelijét, mert ezek a mentésben nagyon akadályozzák. *Semmiképen sem ajánlható, hogy szivbajban, vagy nyavalyatörésben szenvedő emberek vállalkozzanak a vízbeesetteknek megmentésére.* Elsősorban azért, mivel ily egyének önmaguk is elpusztulhatnak gutaütés folytán, másodsorban pedig mivel a vízbeesett [fuldokló] megmentésére *igen nagy lélekjelenlét szükséges. Feltétlenül számítson arra mindig a mentő, hogy a fuldoklónak kimentése majdnem minden esetben rendkívül nehéz, fárasztó és életveszélyes feladat,* amennyiben igen sokszor megtörtént már, hogy a megmentendő a mentőnek sírját ásta meg azáltal, hogy lábába, karjaiba görcsösen belekapaszkodott s azt az uszásra képtelenné tette. Épen ennek elkerülése végett nagy óvatossággal kell eljárni. A mentő a fuldoklót mindig hátulról igyekezzék megközelíteni, ha pedig valahogyan mégis megragadná a mentőt, akkor igyekezzék ismét kiszabadulni. A tapasztalat szerint *ez a kiszabadulás legkönnyebben víz alatt történhetik meg* azáltal, hogy a mentő a fuldoklóval alámerül.

A végzetessé válható és az életösztön megnyilvánulásából származó élet-halálra menő küzdelem esetében jogában áll a mentőnek saját élete megvédése szempontjából a fuldoklót lehetetlenné tennie oly módon, hogy azt halántékon üli, amikor is az elájul és ezen állapotban könnyebben ki is mentheti.

Ha a szerencsétlenül járt *már elmerült,* mielőtt még a mentő elérhette volna, akkor legcélszerűbb bevárni annak a rendesen rövid idő múlva bekövetkező felmerülését, ami persze csak folyó vízben történik meg. *A mentő ezek szerint csak végszükség esetében merüljön víz alá.*

Ha a fuldokló *már eszméletét elvesztette* s a mentő elérte, ragadja meg bal kezével jobb csuklója feleit, vagy még inkább egyik karja alatt [s ha másképp nem lehet, akár a hajánál) és a jobb kézzel tovább uszva, huzza, vagy tolja őt maga mellett, vagy maga előtt a part felé. Emellett vigyázzon arra is, hogy a fuldokló feje legalább időnként a vízből kiemelkedjék.

Annak, aki csak *kimerült uszás közben,* de még nem fuldoklik, a következőképp kell segítséget nyújtani: a mentő a kimerültet akként hagyja maga után uszni, hogy utóbbi egy, vagy mindkét kezével, *de nem erősen,* a mentő csípőjébe fogódzik; vagy pedig két uszó a kimerültet karja alatt megfogja és egy kézzel uszva, a szárazföldre viszi.

Általános szabály gyanánt tudni kell, hogy *a parton, vagy a part közelében a jelenlevők okosan segítsenek a mentőnek is,* aki bizonyára kifáradt életmentési munkájában. Ezért a jelenlevők közül egy-kettő, ki uszni tud, ugorjon be a vízbe, vagy ereszkedjék be, mert ez a segítség, különösen ott, hol a part magas, elengedhetetlenül szükséges.

A már part felé vonszolt vízbeesett szárazra kivitele esetenként változó, aszerint, hogy milyen a part alakulása és a víz mozgása. Ezeket egyenként részletezni nem lehet, mert a *mentésnél nemcsak általános szabályok tudása fontos, hanem a leleményesség és ügyesség is.*

A vízbeesettnek partra való kivonszolásánál a hősiesség feladatát úgy kell megoldani, hogy a szerencsétlen a mentés alkalmával ne szenvedjen nagy sérüléseket. Ezért *nem szabad pl. a megmentendőnek nyakába hurkot vetni és úgy kihuzni, vagy csákányt, kampót akasztani bele,* mert ezek a kihuzási módok részben életveszélyesek, részben igen nagy sérüléseket okozhatnak. Az ilyen sérülések különösen akkor válhatnak veszélyesre, ha a megmentendő, mint öngyilkos, máris súlyos sérüléseket okozott magának. Ha ilyen esetben vigyázatlanságunkkal és meggondolatlanságunkkal a mindenképpen szerencsétlen öngyilkos sérüléseit még fokozzuk, nem lehetetlen, hogy jó szándékunk helyett nagy bajt csinálunk (pl. ha durva eljárással nagy fejsebeket okozunk, vagy esetleg az eltört végtagot ráncigáljuk stb.)

Ha a vízből kimentett embertársunkat sikerült szárazra tennünk, akkor további eljárásunk a következő kell hogy legyen. Mindenekelőtt a földre fektetjük és pedig oldalt olyformán, hogy a *felső teste kissé lelógjon;* ez azért szükséges, hogy a szájjában levő víz kifolyhasson. Ha a szerencsétlen fel van öltözve, akkor ruháit felbontjuk vagy levetjük: majd orrát, száját tiszta kendővel kitöröljük, hogy az orrban és szájüregben levő hab esetleg iszap is eltávolíttassék. Vízbefultagnál ugyanis a fuldoklás ideje alatt az orr nyálkája és a száj nyála habbá verődik s ezért a vízből kifogottak orrnyílásai s

szája körül hab van, amit el kell távolítani. Az alsó testet, ha a szerencsétlenség hűvösebb időre esik, melegebb kendőbe kell burkolni. A nedves test megtörése után olyanokat, kiknél a vízből való kihuzás azonnal történt, akiknél tehát különösebb veszély nincs, a kimentés után haza kell szállítani és ágyba fektetni.

Minden eszméletlenül, vagy halottnak látszó vízből kifogott emberen az említettek kivül mesterséges légzést kell végezni, mert csak ez az eljárás az, amelytől az élet megmentését várhatjuk. Magától értetődik, hogy sikerre egyáltalán nem fog vezetni a mesterséges légzés oly esetben, mikor valaki órákig volt elmerülve, azért azt ily esetben felesleges is megpróbálni, de *ha az életnek bárminő kis jele van, a mesterséges légzést sohasem szabad mellőzni*, mert nem volna emberies cselekedet embertársunkat segítség nélkül hagyni. Sokszor megtörtént már az, hogy a *mesterséges légzéssel oly embert is fel tudtak éleszteni, ki 5 percig volt a víz alatt*. Ez pedig fényes bizonyítéka a mesterséges légzés eredményességének. Előfordult azonban már az is, hogy akít azonnal kihúztak a vízből, feléleszteni többé nem lehetett, de ezeknek okát bárki meg tudja magyarázni, ki ezen ismertetést figyelmesen elolvasta.

A mesterséges légzésen kívül a többi élesztési módot is [dörzsölés, szív ritmikus ütögetése stb.] meg kell kísérelnünk. Azonkívül tekintettel kell lennünk a vízből kimentett esetleges sérüléseire [sebzések, zúzódások, esetleg csonttörések stb.], amelyeket a lehetőség szerint — az orvos megérkezéig — el kell látnunk. [A segélynyújtásnak ezen módjairól adandó alkalommal szólni fogunk.]

Végezetül még csak annyit, hogy amily szép és emberies az életmentés vízbeesetteknél, akár véletlenségből, akár öngyilkosságból történjék is az, époly felemelő és megható. A vízbefult gyermek megmentésekor a szülők hálája, a fuldokló családapa életének visszaadásakor a hálát adni eléggé nem tudó hitves és gyermekek kivül *az a tudat, hogy életünk kockázatásával embertársunkon segítettünk*, oly megkapó jeleket, amelyek könnyeket csálnak szemünkbe. Ezen érzésekből fakad a legfelsőbb elismerés is, amidőn a vízbefultak megmentőjét rendkívüli esetekben éremmel tünteti ki a király.

Dr. Gergely Endre.

Bognár és Szántó Erdélyi Kereskedelmi Részv. Társ.

Bor, szesz és sörnagykereskedés,
szabadraktár, rum és likörgyár,

K O L O Z S V Á R.

Fiók: MAROSVÁSÁRHELY.

Lerakat minden nagyobb helyiségben.

Telefon: 337, 72, 1014. — Sörgőnyelv: Bogszá

Ujabb adók előtt.

Az iparkamaráknak sok fejlődést ad a készülőfélben levő új adótörvény. Lassanként az a vélemény alakul ki, hogy korán örültek azok, akik felültek arra a hirre, hogy az új adótörvény megszabadítja a polgárságot a súlyos pótdadók terheitől. Az új adótörvény papírszövege szerint ugyanis tényleg nem kell annyi pótdadót fizetni, mint amennyit régebben. De ez csak szemfényvesztés. Tudni kell ugyanis azt, hogy mi voltaképpen községi pótdadó helyett ugyanarra a célra többféle fogyasztási cikkeink után külön vámmal adózunk. Ugyanis nem kevesebb mint 40 féle áru után kell a rendes vámon felül még az ugynevezett „községi alapra” [Fond comunal] külön vámdíjat fizetni. Ennek az összegnek, amely évente sok-sok milliót tesz ki, egy régi regáti törvény szerint az a rendeltetése, hogy az állam ezen alapokból fedezze a községek kiadásait. [A régi királyságban ugyanis községi pótdadó címen eddig sem szedtek adót, hanem ez összegekből fedezték a községek kiadásait.]

Attól az időtől kezdve, hogy Erdélyt és Bánságot Romániához csatolták, magától értetődően mi is állandóan megfizettük a vámnál e címen a „községi alapra” szolgáló vámdíjakat, anélkül azonban, hogy ebből jog szerint a mi községeink is részesültek volna szükségleteikhez képest. Mi továbbra is külön fizettük egészen mostanig a súlyos községi pótdadókat s az általunk a vámnál fizetett díjakat pedig csakis a régi királyság községei és városai élvezték. Most már az új adótörvény értelmében elmaradtak a régi községi pótdadók, viszont a regátszerinti értelemben vett községi alapra szolgáló vámból községeinknek és városainknak ma sem jut a szükségleteknek megfelelő összeg. Tehát gondoskodni kellett arról, hogy községeink a kiadásait valahogyan fedezhessék. Erre a célra most egy új törvényt csináltak, amely mégis csak pótdadózást jelent és sokkal nagyobb és sokkal igazságtalanabb terheket ró a polgárokra, mint a régi rendszerű pótdadó.

Mert ezután nem kevesebb, mint negyvenkilenc féle címen kell majd fizessünk községi adókat, hogy a község vagy város a kiadásait fedezhesse.

A mi gondolatunk ehhez az új adóhoz az, hogy városainkat és községeinket a múltban is saját magunk fejlesztettük nagygyá és virágzókká, önkéntes adózásunkkal. Most sem térünk ki e köteleességünk elől. De azt mégsem tűrhetjük, hogy a mi becsületes munkánk gyümölcsét más városok és községek prédálják el. Követeljük, hogy a községi alapra fizetett hozzájárulá-

sunkhoz mérten, mi is megfelelő államsegélyben részesüljünk éppen úgy, mint a régi királyság községei és városai, továbbá, hogy a községi adók kirovása a község autonóm szerveinek határozata alapján történjék adózási képességünk arányában.

A kormány rossz gazdasági politikája amúgy is a tönk szélére juttatott, különösen a helytelen vámpolitikájával, amivel egyik legközelebbi számban bővebben fogunk foglalkozni.

MULATTATÓ

Csiki temetőben.

Száll a lelkem messze tájra,
Hazafelé, Csikországba;
Hűvös tájra, csiki földre,
Szép, virágos temetőbe.

Várnak ott rám drága halmok;
Sír a lelkem, sír a dalnok.
Dalos szívem, a szomorú,
Bánatfonta gyászkoszoru.

Tudja Isten, mért e bánat?
Hija nincs a boldogságnak;
Van *azóta* más vidéken
Derűt hintő, enyhe fészke.

Mégis, merre bús szemem lát,
Csak úgy nézek —: könnyemen át.
S leborulok a sirdombra
Csikországi kis falumba' . . .

Földes Zoltán

Megbékülés.

Távol a vasutól a régi országuton, mely egykor Északkelet-Európa és Szibéria közt az egyetlen közlekedő vonal volt s mely a nép nyelvén ma is a száműzöttek ajkán megszületett „Sóhajok uija” gyászos emlékü nevet viseli, két alak küzd az előrejutással. A környékkel ismeretlen ember nem egykönnyen tudná eldönteni: ember avagy valami eddig még nem látott állatfajta merészkedik harcot vívni a borzalmas idővel. Két nagy hosszuszáru otromba szőrösizma, rövid, derékon sziljjal átkötött, zöldes suba, mely csak a hónalj alatt és a ráncokban árulja el, hogy valamikor fekete lehetett, vállig lehuzott, kopott macskabőr sapka, fakult piros-tarka sállal átgöngyölve, nagy, egyujjú bárányszőr keztük teszik látható ruházatukat. Seholy szabad testrész, az arcnak nyoma sincsen, csak egy keskeny nyílás a szemtájékon sejteti, hogy azon keresztül kellene látni. A keztük folyton e nyíláshoz emelkednek, hogy a becsapódó havat eltávolítsák s a minden pillanatban összefagyó szempillákat ismét szabaddá tegyék.

Az utsaléri erdő sudar fenyői fájdalmas recse-nésekkel jafgatnak bele a tomboló orkán borzasztó sirásába. Olykor egy-egy csonttáfagyott vékonyabb szálfá éles pattanással török derékba s darabokra hulló ágaival magával rántja a szoniszédos fák galyait is. Az új résen a szél mohó nekilendüléssel lépázza újabb áldozatait. A fák életnedvét jéggé fagyasztotta a csattanó hideg s mint szárazgalyat a rözseszedő, tördeli őket a vihar. A lábnyomán a sima jégkérges hófelületen ütött részbe füttyölve furja bele magát a szél, hogy a félméteres havat pillanat alatt a magasba kavargassa s hálából a segítségért finom por alakban fehér látványba burkolja utasainkat, megtalálva minden kis részt, mely a testhez vezet.

Kimerülve az eredménytelen küzdelemben, mindketten lerogynak. Tagjaikat édes bizsergő érzés fogja el, egy pillanat alatt lelélik ismét lelkükben egész multjukat, megjelenik a virágos tornács ház a bennehagyottakkal, ismerős arcok mosolyognak rájuk látomásukban s csöndes megnyugvással várják, hogy a rájuk nehezű hólepel a jölesű biztos halált hozza meg számukra. De ime a kissé megpihent testbe hirtelen új életerű köitűzik, megint talpon vannak, hogy folytatásuk a dacolást a fékevesztett természet erejével.

Holiracsígázva a kiállott vihartól, mely utközben lepte meg őket s melyet eddig csak leírásból ismertek, késű éjjel zörgetnek be a falu utsaléri első viskójába. A közeledű karácsonyt akarta a két hadifogoly kissé megédesíteni, magának valami ételmet szerezve a közeleli faluban.

Az öreg muzsik [orosz paraszt] csodálkozű mormogással nyit ajtót késű látogatóinak, de csakhamar felszűlja a szamovárt s harapnivaló is akad. A szoba melege s a finom illatu csája jötékonyan hat utasainkra. Az öregasszony is elűkerűl a pécscsa tetejéről. Kialudták már magukat, téli időben korán feksűznek, nem telik a faggyűégetésre. Megindul a diskurzus. Mirűl folytathatna a szű, ha nem a régi jötűokrűl s a mostani sok háborurűl és nyomoruságrűl. A hadifoglyok is belemelegednek a szűba. Kemény, sulyos szavakat hoz ajkukra az elkeseredés. Hányatott életűk, mindenkűl megvetett és üdűzűtt sorsuk az isteni gondviselésbe vetett hitűket is meggingatta s lázadozvű tette őket. Hat esztendeje lapdázik velűk az élet s az üdű mindig mások kezében volt. E harcban nemesebb vágyaik lekoptak, a Ma kérdése erejűkűn felűl teszi próbára őket.

Fűsűlt lelkűkben már csak pislálkolű mécs a kedves környezet képe, melybűl oly kegyetlenűl kifragadták őket. Maguk köztűl ugyan napi beszéd tárgya a régműlt boldog idűk emlegetése, de hovatovább csak megszokássá lesz ez is. Szívűk mind ritkábban melegszik fel az ilyen beszűdeknél, mint a tavirűzsa, mig talaján meghagyják, kemény viharokkal dacol, de ha idegen talajba ültetik, gyűkerei nem szívják az életnedvet, mig végre belevész. Az üdűzűtt vad örűk rebbenéseit bizalmatlankodűkká s gyanakvűkká tette őket. Vádolnak mindenkit s bár maguk riadnának meg leginkább, ha háborgásaik hangos szűra nyitnák ajkukat szeretteik ellen, de a gyanakvűs szívűkbe mártotta már keserű fullánkűját, ott rágja s marcangolja őket éjjelen éjszakákon, midűn egyedűl maradnak a kísűrtű rém-mel, hogy senkise megdöl már velűk. A gyanu százfejű sárkányja egyenként lépű szűt a finom szűlakat, melyek a lelkűkben támadt űrt még átfonalazták s

marad csak a mély szakadék, melybe az életnek egy újabb tanítása okvelelül belesuhintja az egyensúlyt vesztett embert.

A két egyszerű öreg figyelve hallgatta őket kiket a látszó érdeklődés még inkább belemelegített s felgyülemlett keservük zugó patakja partra vetette a sok bánálat, mit az ember okoz az embernek.

Hirtelen azonban csend támad. Egyik utasunk meredten bámul a szoba sarkában álló alacsony szekrényre, odaugrik, felkap egy a falnak támasztott fényképet s felordít. Megrémülve néznek rá mindnyájan. Szótlan, sápadtan, remegő ajkkal tartja kezében a képet... A fájdalomtól eltorzult arc csendesen kismúl s az othlon hagyott kedvesek fényképe csóktengerben ázik könnyé. A fogoly fel-felszakadó melléből elcsukló mondatok törnek ki, amint nézi a fényképet:

— Hogy megöregedett szegény édesanyám, meny nyire meglátszik a bánat jó feleségemen, milyen szépre serdültek kicsiny fiacskáim! Hát mégis visszavárnak. A szemükből látom, hogy nagyon-nagyon visszavárnak...

Az öreg muzsik és felesége könnyes szemekkel adja elő, hogy e képet pár hónappal ezelőtt egy átutazóban ott elszállásolt katona hagyta náluk. Magyarországból visszalért orosz hadifogoly volt, ki megkérte őket, jutassák el címzettnek a fogolytáborban, de ők nem tudták elolvasni a hátlapon levő írást, különben is télen már nem járnak be a városba.

... Künn is elült a vihar. A hold bágyadt szemével féltékeny kandikált be a kicsiny ablakon s mosolyra szélesedett arccal nézte, hogy az oly háborgó lelkek csöndes zokogással asztalra csüggesztett fejfel oly csendesen vannak...

Dr. Kántor Lajos.

Apró hirdetések.

Pályázat kántortanítói állásra. A barcaújfalu magyar evang. egyház kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Kötelessége az I—IV. osztályu iskola vezetése, kántori teendők végzése, s az egyházi dalárda vezetése. Javadalma: 8 (nyolc) kath. hold föld haszonélvezete; havi 900 (kilencszáz) leu készpénz fizetés; 4000 (négyezer) leu fűtési átalány, szabad lakás. Pályázhatnak evang. és reform. okleveles kántortanítók, románul tudók előnyben részesülnek. A Pályázati kérvények f. évi augusztus hó 30-ig az alulírott lelkészi hivatalhoz küldendők. Ev. lelkészi hivatal Satu Nou Barcauifalu posta Halcu—Holtóvénny. (Brassó megye.)

„Glausch“-féle „Maematicum“ aromatikus vas- és mangán elixír

a legnevesebb orvosok által ajánlva vérszegénység, sápadtság, étvágytalanság és gyenge testi állapotoknál.

Ize igen kellemes s nagyban javítja a közérzést! — Napjában étkezéskor vagy azután 1—2 evőkanállal. Gyermekeknek kevesebb.

Kapható mindenütt!

Vezérképviselet Nagy-Románia területére:

Cosmos nagydrogeria Cluj—Kolozsvár.

A „Minerva“ Irodalmi és Nyomdai Műintézet R.-T. Cluj-Kolozsvár

kiadásában a következő elemi iskolai tankönyvek jelentek meg:

<i>Fejes—Felméry—Dócziné.</i> : Új ABC. A jelképes, irva-olvasó és fonómimikai módszereket egyesítő abécé és olvasókönyv az elemi népiskolák első oszt. számára (eng. 18 706/921.) — — — — —	ára 14—
<i>Fejes—Felméry—Dócziné.</i> : Vezérkönyv az új ABC-hez	5—
<i>Péter—Tóth—Mezei.</i> : Olvasókönyv a magyar népiskolák II. oszt. számára (eng. 26.311/921. sz.)	14—
<i>Péter—Tóth—Mezei.</i> : Magyar olvasókönyv a magyar nyelvű népiskolák III. oszt. számára (engedélyezve 20.054/922. sz.) — — — — —	16—
<i>Péter—Tóth—Mezei.</i> : Magyar olvasókönyv a magyar nyelvű népiskolák IV. oszt. számára (engedélyezve 13.051/922. sz.) — — — — —	17—
<i>Szilágyi Márton.</i> : Cluj-Kolozsvár és Cojocna-Kolozsvármegye földrajza (eng. 39.370/921.) — — — — —	17—
<i>Szilágyi Márton.</i> : Földrajz a magyar elemi iskolák III. és IV. oszt. számára (eng. 13.207/922.) — — — — —	14—
<i>Földes Zoltán.</i> : Marostorda-vm. Földrajza — — — — —	—
<i>Torday Lajos.</i> : Számolókönyv a magyar tannyelvű elemi iskolák II. oszt. számára (eng. 28.549/922.)	14—
<i>Torday Lajos.</i> : Számolókönyv a magyar tannyelvű elemi iskolák III. oszt. számára (eng. 27.695/922.)	14—
<i>Torday Lajos.</i> : Számolókönyv a magyar tannyelvű elemi iskolák IV. oszt. számára. (Engedélyezés alatt.) — — — — —	—
<i>Patakfalvy Zsigmond.</i> : Szemléltető számtan az elemi iskolák I. o. számára. (Eng. 620/923. IV. sz.) — — — — —	10—
<i>Patakfalvy Zsigmond.</i> : Utmutató a szemléltető számtanhoz — — — — —	3—
<i>Több katolikus tanító.</i> : Magyar olvasókönyv az új kath. tanterv alapján a romániai kath. elemi népiskolák III. o. számára. (Eng. 4275/923. Sec. VI.)	16—
<i>Több katolikus tanító.</i> : Magyar olvasókönyv az új kath. tanterv alapján a romániai kath. elemi népiskolák IV. oszt. számára — — — — —	17—
<i>Több katolikus tanító.</i> : Magyar olvasókönyv az új kath. tanterv alapján a romániai kath. elemi népiskolák V—VI. oszt. számára — — — — —	—

Ugyanott füzetek és egyéb iskolai eszközök, írószerek, iskolai nyomtatványok olcsón kaphatók. Kérjen ajánlatot!

Gazdasági gépek és eszközök. Vetőmagok

Műszaki Cikkek kaphatók!

Hann és Társa Gép és Műszaki Kereskedelmi r. t.-nál
Cluj-Kolozsvár Str. Reg Mária
(volt Deák Ferencz-utca) 11.

Telefon 2—36. Sürgöny cím: Hanncomp.

Közgazdasági Bank r.-t. Dicsőszentmárton.

Alaptőke és Tartalékok: Leu: 1,350.000

Telefon: Igazgatóság 36, Pénztár 38

Sürgöny cím: Coloniale

Affiliált Intézetek: Balázsfalva, Balavásár, Erzsébetváros,

Hossziaszó, Radnót, Segesvár

Iparvállalatok: Küküllővízgyi építő Agyagipar, Erzsébetkönyvnyomda, Sertéshizláló és Husipar.